C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Hasek_Jaroslav-Babamovy_archeologicke_snahy.pdb

PDB Name: Babámovy archeologické snahy
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Babámovy archeologické snahy
Jaroslav Hašek

I.

Mezi prameništěm Bílé Tisy a Čeremoše znali všichni Babáma. Prolezl v Lesních Karpatech kdekterý vrch. Přespal jednou na hoře Hoverla, nejvyšší hoře z celého Rodenského řetězu, a za dva dny nato již na druhé straně marmarošského komitátu ukládal se na Negrovci mezi kosodřevinu. Bylo obdivuhodné, jak dovedl lézt po skalách, a ještě podivnější, že mu neublížili ani huculští loupežníci, kteří znepokojovali severní části komitátu. Vypravovalo se o něm, že když vozili ještě vyrýžované zlato od Borši, Kabola-Polani a Budafalu, po bídné silnici, kudy dnes jde dráha, že ukázal Huculům místo v jedné soutěsce, kde bylo pohodlné zatarasit cestu balvany a vozy vybrat. Ať na té věci bylo přece jen něco, Babámovi nedokázali ničeho. Nevěděli ani, k jakému obvodu krajského soudu patřila ta věc, zda k marmarošsigetskému, či k beregsáskému. Byl prý tam také v Sigetu velmi dobrý soudce, který sám narodil se ve středu pralesa Lesních Karpat někde u Šugatagu a znal ty věci, které se děly velice pravidelně. Obyčejně přitom ani netekla krev a sám otec vrchního soudce byl při tom zúčastněn, když malé pytlíky se zlatem se vyhazovaly z vozů.
Nebylo tedy nic podivného na tom, že se dovedl Babám z toho vymotat. Sám o tom říkal, že se dva vlci nepoperou. Podivnější však bylo, že se mu vůbec nikdy nic nestalo, když v noci chodil po Lesních Karpatech, kde ve středu pralesa žijí pohromadě medvědi, vlci, lišky, divocí kanci, rysové a divoké kočky. Nebylo žádným tajemstvím, že se znal se starým černým medvědem z jeskyně pod Popadjí a že

mu nosil, když šel kolem, divoké králíky, které zabil holi se sekyrkou. Dokonce se vyprávělo, že spal v jeho jeskyni bezpočtukráte, a pravdou bylo, že viděli lidé, jak ho vyprovází medvěd po lese, jak s ním Babám zcela rozumně hovoří: "Tak si pamatuj, starý halamo, že ten králík, kterého jsem ti přines, je až od Svidovce."
Jednoho dne přišel Babám navštívit svého známého medvěda a řekl mu, že budou se stavět Lesními Karpaty dráhy do solných dolů a že budou stavět i horní dráhy, takže už bude velmi obtížné dostat zlato tou druhou cestou. Vyprávěl mu, že přišli lidé, kteří vyměřují vzdálenosti od Akny Slatiny po Marmaroš Kiš Bočkó, od Šókamany na Šugatag a Šókamara Rónašek, a že už stavějí náspy na Taracköz-Terešelpatak přes lesy tisové a bukové.
Za týden pak řekl k svému medvědovi, že na Huculy, kteří zas přešli z haličských hranic na Rodenský řetěz, táhnou vojáci pěšího pluku č. 85 z doplňovacího velitelství v Marmaroš Sigetu.
Zdálo se, že starého medvěda ty novinky velmi dojaly, neboť zabručel a natáhl se. Ráno, když ho Babám budil, byl starý medvěd úplně ztuhlý a opustil navždy svého přítele.
Babám ho stáhl se vši uctivostí, jakou mohl prokázat starému příteli, a maso jeho zakopal a na strom, pod kterým ho pochoval, vyřezal nožem kříž. S medvědi kůží odešel pak dolů do rovin a v Sigetu marmarošském ukázal ji na úřadě, zač dostal zákonitou odměnu dvacet zlatých. Pak vzal kůži a dal si z ní ušít kožich. Je to týž kožich, ve kterém ho poznal nadšený učenec profesor Fálva, jak uvidí se později.
A tak chodil v šatě svého mrtvého přítele, jak říkal, když tvrdil, že ten kožich zdědil po svém jednom známém, a žil v dobrých, spořádaných poměrech, když prodal jednomu židovi v Bukovině sáček zlatého písku. Měl svou banku v jeskyni pod Popadjí, když potřeboval, vybral si ze země nějakou tu zlatku, a poněvadž věděl, že v Hustu se rodí dobrá vína, zašel si tam a druhý den třebas spokojil se za Felső Višó v Šuliguli čerstvou kyselkou, kterou si nabral do své čepice.
Pak přišel jednoho dne pod Aknu Slatinu a tam vyprávěl, že v Šuliguli již nemůže nikdo chudý napít se přímo z pramene léčivé kyselky, poněvadž ji zahradili a stavějí tam lázně.
Z Akny Slatiny vydali se s ním muži podívat se na tu změnu, zápalili jim to tam a odstranili ohrazení u pramene.
Kvůli tomu měl opět Babám nějaké opletání s úřady v Beregságu a musil dojít dvakrát. do své jeskynní banky, a to nejen pro stříbro, ale i pro papíry, za které si pak soudce Várga, jistě rozumný člověk, koupil pár těch svých pěkných koní, což není žádným tajemstvím.
Pak se v těch dobách usadil na Negrovci poustevník, a když se Babám dostal na svých potulkách na tu horu, domlouval Babámovi, aby zanechal svého kočovného života. Babám ho klepl trochu sekyrou do hlavy, a když zjistil, že poustevník to nevydržel, pochoval ho velice nábožně a na hrob mu udělal ze dříví velký kříž.
Říkalo se potom v kraji, že se Babám ujal dědictví po poustevníkovi, které záleželo v neuměle sroubené chatrči. Našel však tam v hrnci tři sta zlatých, což ho uvedlo v pravou pobožnost. Po celý měsíc modlil se u hrobu poustevníka s vroucí pobožností a živil se po celý ten čas mamalikou, kukuřičnou kaší, kterou si vařil ze zásob nalezených v chatrči.
Modlil se: "Pane bože, rač odpustit všechno tomu poustevníkovi, který byl jistě řádný a slušný člověk. Pane bože, pravím ti, že to byl velmi hodný muž a jméno tvé bude pochváleno, když ho přijmeš do nebe, a já ti to nikdy nezapomenu. Rozumíš mně snad dobře. Jestli mně nerozumíš, dej mně nějaké znamení."
Když do měsíce nedostal žádného znamení, tu se rozhodl, že ukončí modlitby za poustevníka, a navalil kamení na hrob, aby vlci poustevníka nevyhrabali a nesežrali. Nato odešel na Kiš Bočkó a za deset zlatých koupil velkou svíci do tamějšího kostela poustevníkovi na památku. Pak si řekl, že udělal pro poustevníka vše, co bylo v jeho moci, a odešel nazpátek do hor na Šókamaru, kde si zakoupil malé hospodářství a prokazoval dobrodiní celému okolí, že je zbavoval starosti a péče o ovce. Dobře to však nechápali a měli názor, že je ta vlastně krádež, a proto jednoho dne přišlo k němu šest mužů ze šókamarských salaší a vyvedli ho za ves. Podotkli také po cestě, že si může vybrat. Dát se oběsit hned, nebo až potom, kdyby se vrátil do Šókamary. Slíbil jim, že na to nemyslí, ačkoliv je mu zatěžko opouštět tak dobré lidi, že však nikdy se necpal tam, kde ho nechtěli. Ujistil je též, že Šókamara jest prachmizerná vesnice a že sám sobě se diví, jak to tam dlouho vydržel. Pak s nimi popil vína v Šugatagu a srdečně se s nimi rozloučil a usadil se trvale v Kabola-Polani, kde ho objevil mladý učenec profesor Fálva, který byl

stižen fixní ideou, že všechny národy vyšly v předhistorické době odněkud od Boršy a Budafalu z horských údolí Rodenského řetězu Lesních Karpat.

II.

V Kabola-Polani obýval Babám opuštěnou cikánskou boudu, jejíž obyvatelé pomřeli na černé neštovice. Chodíval pravidelně denně do hor a žil zas život veselý. Jednou si přinesl domů mladého rysa, kterého si ochočil jako kočku. Rys nosíval domů různou drůbež, kterou pochytal po okolí, a tak žili oba v bázni boží. Lesními údolími již zněly píšťaly lokomotiv a přicházeli sem turisti, neznámý zjev v Lesních Karpatech. A tu častěji setkal se Babám v lese s nimi a měl kolikrát chuť provést nějaký hloupý kousek. Vzpamatoval se však vždy včas a místo toho ukazoval turistům cesty za mírnou odměnu, tahal se s nimi po horách a prodával jim malé pravidelné krystaly křišťálu, které sbíral po horách a kterým říkají marmarošské diamanty.

A tak seznámil se i s profesorem Fálvou u Kabola-Polani. Se zájmem sledoval, jak táhne se nějaký muž od vesnice do lesů s motykou a lopatou na zádech. Šel za ním z prostého pudu býti prospěšným i tomu podivnému cizinci, nepřijde-li na něj, nedej bůh, nějaké zlé pokušení.

Na Babáma naštěstí nedolehlo pokušení, ačkoliv byl s cizincem ve hvozdu sám. Ten chodil jako zmámený po pahorcích a prohlížel okolí brejlemi. Na jednom pahorku, kde rostlo nízké křoví a půda místy byla holá, tam cizinec počal kopat.

A tu na Babáma počalo zas pokušení doléhat tíživěji a tíživěji. "Hledá-li ten člověk poklad," pomyslil si nakonec, "nechám ho kopat. Pročpak mám se s tím sám namáhat. Najde-li poklad, je vždy dosti času, abych mu ho vzal." Se zájmem sledoval, jak pokračuje práce. Cizinec najednou vykřikl: "Čekal jsem to!" a počal si v ruce prohlížet kus vykopaného hliněného střepu.

Babám se nad ním na stráni trochu příliš zvědavě naklonil, ztratil rovnováhu a velice rychle skutálel se k profesorovi, který k němu vlídně děl: "Toto žárovíště není starší osmého století před Kristem."

Babám zůstal sedět s otevřenými ústy před ním a slyšel ještě, jak se ho ptá cizinec v brejlích, ví-li on o nějakém pohanském pohřebišti.

Pak byl nucen naslouchat velkému přívalu slov a seznal z toho, že se tomu pánovi jedná o nějaké rozbité hrnce.

Večer v krčmě kabolské U velkého přísného svatého Jana sám o tom počal rozhovor se svými sousedy. Starosta, který byl v hlavním městě přes měsíc, pravil, že takových nápadných lidí chodí mnoho po světě. Někdo to dostane z pití, jiný opět z hoře. Počne se mu hlavička mást a sbírá škatulky od sirek nebo papíry po ulicích. U každého se to jeví jinak. Starosta se dušoval, že znal člověka, který z toho pomatení sbíral i ty známky na psaní.

Babám rozšafně podotkl, že ten pán to má asi od těch brejlí, že tak podivně hovoří. Stále mluvil o něčem před Kristem a něčem po Kristu, o pohanech a nějakých národech. A nakonec mu řekl: "Za každý takový velký střep hliněný, který najdete a mně přinesete, dostanete pět krejcarů, za malý střep po dvou krejcařích."

Rozešli se, když podotkl starosta, že on v tom toho cizince nepodporoval, že je mu líto, že ho to chytlo v tak mladém věku. "Ostatně," řekl důrazně, aby se vidělo, že pamatuje na všechno, "kdoví zdali v tom není něco jiného. Vypravuje se, že chodí takoví lidé, kteří chtí prodat uherskou krajinu Rusům."

"Něco podobného jsem nepozoroval," pravil Babám a rozešli se. Lehl si před svou boudou do trávy, v nohou mu vrněl rys jako kočka, když přede, Babám díval se do jasných hvězd nad Lesními Karpaty a přemýšlel o malých hliněných střepech, o velkých střepech, o odměně za ně, a čím více přemýšlel, tu záhady se počaly samy rozvinovat.

A za půl hodiny byla mu archeologie úplně jasnou. Vstal a seběhl dolů k židkovu krámu.

"Hej, židku," zabušil na okno, "prodej mně nějaké hrnce, vičerbačské, víš, nepolévané, takové hrnce pohanské."

Babámovi rádi vyhověli kramáři i o půlnoci, neboť o něm se mnoho mluvilo. Přinesl tedy rychle tři hliněné hrnce, se kterými se Babám vzdálil s ujištěním, že pokud se týče peněz za hrnce, že to dobře dopadne a nemá rád hloupé upomínání.

Babám položil před svou boudou hrnce na zem, chvíli se na ně zálibně podíval při svitu měsíce, pak

zvolal: "Nyolc száz ével Krisztus elöt, osm století před Kristem," a rozbil hrnce sekyrkou, pokřižovav se, na větší i menší kousky.
Pak rozryl, rozkopal zem naproti za potokem na břehu říčky Čeremoše, dal střepy do země a ráno šel do Polaně do obecní krčmy navštívit s ukázkou výsledku svého bádání po stopách minulosti pana profesora Fálvu.
"Příteli, toť nad mé očekávání," zvolal pan profesor, "jsem opravdu nadšen."
"Bude to hodné staré," prohodil Babám, zapaluje si dýmku, aby zakryl své pohnutí nad radostí učencovou.
"Veďte mne tam," křičel profesor, navlékaje si obráceně kabát, "dejte zapřáhnout..."
"Není to daleko odtud," skromně řekl Babám, "snažil jsem se zbavit vás dlouhého plahočení a je tam toho hodně."
Po cestě vyptával se profesor, zdali se něco nevypravuje v okolí o místu naleziště.
"Moc toho nevím," odpověděl Babám, "jen vypravuje se, že vykládali staří lidé, kteří zas to slyšeli od svých pradědů, kterým to ještě starší vyprávěli, že za dávných časů byli zde vojáci úplně cizí a že odtáhli pak do Rumunska."
"Stará Dácie," vyrazil radostně ze sebe profesor, a když pak na udaném místě uzřel při vyhrabávání veškeré to bohatství, zvolal vděčným hlasem: "Tohle jsem tušil. Tyto střepy jsou původu římského."
"Co je tohle?" vykřikl nadšeně, když lupou prohlédl si jeden ze střepů, "hle, tu typickým písmem starořímským vytlačeno MA. Tyto střepy," pravil dále, objímaje udiveného Babáma, "jsou z nádob, kterých používali vojáci římských legií Marka Aurelia, když pronikli až sem na sever Panonie. Odtud pak odtáhli do Dácie, jak jsem už před chvílí tušil."
III.

Vičerbačský hrnčíř Mikloš Adám dál tlačí do svých ručních hliněných hrnců své neumělé MA. Babámovy střepy jsou v městském muzeu marmarošsigetském pod nápisem, že se jedná o starořímské nádoby z doby Marka Aurelia.
A Babám stal se hlídačem v tom novém muzeu a vzpomíná si často na profesora Fálvu a má dojem, že už to asi toho nebohého muže nepustí.